

FÉLSZÁZADOS FELSŐFOKÚ ZENEI OKTATÁS KOLOZSVÁRT

Az első világháborúig — néhány esztendő tiszántúli — középiskolai szinten készítette fel növendékeit a kolozsvári zeneiskola. A háború befejeztével állandó jellegű felsőfokú zenei intézmény jött létre a városban. 1919 szeptember 17-én az Ideiglenes Nemzeti Tanács George Dimát nevezte ki a kolozsvári állami zenekonzervatórium igazgatójává, s megbízta az intézet megszervezésével is. Dima a fővárosi, valamint a nevezetesebb külföldi zeneakadémiák szervezeti felépítésének, tantervének tanulmányozása után századunk első évtizedeinek szintjén szervezte meg a főiskolát. Az 1922 júliusában megfogalmazott Szabályzat a zenei oktatás felsőfokú jellegét külön hangsúlyozta. A szakok között ott találjuk a zeneszerzést, hangszereket (zongora, hegedű, gordonka, stb.), éneket (előkészítő és akadémiai évfolyamokkal), a zenefantáziát, s az akkori gyakorlatnak megfelelően: a drámai szakot.

Az első évek tapasztalatai után a zenetanári szakon egész sor fontos tantárgy kapott még helyet — általános és zenepedagógia, esztétika, zenetörténet, akusztika, lélektan, pedagógiai gyakorlat, stb. 1931-től kezdve Zene- és zeneakadémia elnevezéssel működött az intézet.

A második világháború után végbement erőteljes társadalmi átalakulás új, lendületes szakaszt hozott az intézet fejlődésében. Néhány év múltán, az akkori román és magyar Művészeti Intézet egyesítése révén e két korábbi művészi fórum legjobb nevelői és művészi erőit tömörítette. Az így létrejött George Dima Zeneművészeti Főiskola két fakultáson, román és magyar nyelven képez az ország zenei életébe szer-

vesen beilleszkedő szakembereket. Az első évek hallgatóiból került ki zenei intézményeink nem egy vezető egyénisége, majd pedig a főiskola mai tanárnemzedékének több korosztálya. A fővárosi C. Porumbescu főiskola végzettjei mellett a kolozsvári főiskola neveitjei azóta is jelen vannak zenei életünk legkülönbözőbb területein, az általános és szakiskolák katedráin, filharmonikus együttesekben és operák színpadán, műkedvelői és hivatásos együttesek élén, kiadóknál és tanfelügyelőségben, falusi-városi néptanácsoknál, művészterületeken.

A legújabb reformok alapján, a múlt évtől kezdve, az intézet muzikológiai doktorátusra is előkészít, az új iskolai évben pedig zenetudományi és karmesteri szakra is vesz fel hallgatókat.

Ezzel nyilván csak vázoltuk a fél-százados fejlődés legfontosabb állomásait s a kiemelkedőbb eredményeket, melyek elképzelhetetlenek lennének a szocialista állam biztosította anyagi és szellemi lehetőségek nélkül (általános és dokumentációs részleggel rendelkező gazdag könyvtár, stúdió, kísérleti opera-színpad, internátus, ösztöndíjak, tanulmányutak, stb.)

Az újabb eredmények között tartjuk számon a rendszeressé vált tudományos ülésszakokat (évenként változik a hallgatóké a tanárokéval). A tudományos nevelőmunka, az előadói tapasztalatok színvonalának emelkedéséről tanúskodnak az évente megjelenő zenetudományi kötetek (az idén az ötödik lát napvilágot). A hallgatók sikerültebb dolgozatai füzetekben jelentek meg, vagy városi, sőt: országos fórumon hangzottak el.

A zenei nevelés folyamatosságát, korszerűségét biztosítják a sokszorosított kurzusok, a nevelő és alkotómunka egészséges kapcsolatát serkeníti az újonnan beindult kottanyomás az intézet keretein belül. Izléses kivitelezésben láttak napvilágot a zeneszerző-tanárok kisebb terjedelmű és nevelői célokat is szolgáló munkái, — kiegészítve a Zeneműkiadónál megjelent, országosan ismert zenekari, kamarazeneműveket és kórusköteteket.

Bizonyára sokan emlékeznek még azokra a zenei kiállításokra, melyeket az intézet szervezett. 1951-ben az erdélyi román, magyar és szász zenekultúra fennmaradt fontosabb dokumentumait, utóbb szerzők életét, munkásságát (Händel, Haydn, 1959; Dima, 1960) mutattuk be. S az idei évforduló alkalmával ugyancsak kiállítás szemlélteti az ötven éves utat.

Már a két világháború között is figyelemre méltó volt az intézet vezetőségének az a szándéka, hogy a nevelői és művészi szempontok összeegyeztetésével, a fiatal előadóművész-jelölteket bekapcsolja Kolozsvár, s más városok zenei életébe. A második világháború után a nyilvános szereplés egyre nagyobb szerepet kapott közönség és művész viszonyának alakításában. Ma már az önreklámzás látszata nélkül mondhatjuk el, hogy a rendszeres heti kamarazenehangversenyek, a szimfonikus zenekar nyilvános fellépései, s az operaszakok évvégi előadásai szervesen hozzátartoznak Kolozsvár zenei életéhez.

Nagyon hosszan lehetne idézni műveket, s a hangversenyekről szóló krónikákat, kritikákat. Izzelítől, s emlékeztetőül szóljunk néhány jelen-

tősebb előadásról: Bach: Phoebus és Pán, Händel: Sámson, Ariodanté, Acis és Galathea, Sándor-ünnep, Gluck: Orpheus és Euridiké, Mozart: Così fan tutte, Varázsfuvola, Requiem, Sztravinszkij: Oedipus rex, Britten: Albert Herring — s még sok kiemelkedő alkotása a zeneirodalomnak, nem egyszer országos bemutatóként hangzott el itt.

Minden elfogultság nélkül lehetünk büszkék azokra a hallgatókra és fiatal előadóművész-tanárookra, akik országos vetélkedőkön és nemzetközi versenyeken képviselték méltóképpen művészetünket — az Enescu-, Csajkovszkij-, Bach-, Schumann-fesztiválon, Münchenben, vagy Besançonban, Budapesten vagy Prágában, Párizsban vagy Bécsben, Madridban vagy másutt. A negyvenes évek végének, az ötvenes esztendő elejének kamarakórusa tett házakat vonzott magas művészi szintű, változatos műsoraival. Legutóbb Dániában és Lengyelországban arattunk szép sikert, ez utóbbi helyen már a kamarazenekarral együtt.

Bekapcsolódott az intézet a tömeges zenei nevelésébe is. Uzem hangversenyek, vidéki kiszállások, népszerűsítő előadások művelődési otthonokban és népi egyetemeken jelzik e sokirányú tevékenység egyegy területét. S a műkedvelői együttesek irányításában, a versenyek lebonyolításában idősebb és fiatal tanárok egyaránt részt vesznek.

Ezt a szerteágazó, s főleg az utóbbi negyedszázadban kifejtett gyümölcsöző munkát értékelte és értékeli számos kitüntetés. A fél-százados megvalósítások számbavétele újabb eredmények elérésére serkeníti a nevelői és hallgatókat egyaránt.

Benkő András
egyetemi előadó tanár